

Нам'ятайте
про
Україну!

СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY

Релакція і Адміністрація:
"Svoboda", 10 Montgomery St.
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Нью-Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Нью-Йорку (212) 227-5250

PIK LXXXVI. 4. 199. ДЖЕРСІ СІТІ І НЬО ЙОРК. СУБОТА, 1-го ВЕРЕСНЯ 1979 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY AND NEW YORK. SATURDAY, SEPTEMBER 1, 1979 No. 199. VOL. LXXXVI.

УСПІШНІ ВИСТУПИ РАЙСИ МОРОЗ В ЕВРОПІ

Франкфурт, Німеччина (Телефоном). — Дня 17-го серпня ц.р. пані Райса Мороз виїхала до Німеччини, щоб провести ряд пресових конференцій, дати кілька інтерв'ю і виступити перед німецькою мовною публікою в Австрії, Швейцарії і Німеччині з метою з'ясувати стан репресій в Україні і поділитися своїми думками про відносини в советських тюрмах і таборах та з'ясувати становище родичів інакшомислячих в Україні. Пані Мороз говорить вільно по-німецьки.

Райса Мороз

На пресову конференцію з австрійською пресою 27-го серпня у місті Фрайлясінг прибуло 10 журналістів, які на підставі прочитаної заяви, ставили питання до русифікації в Україні та становища українських Церков і віруючих. Відбулося окреме інтерв'ю з австрійським радіо і найповнішим австрійським газетою „Зальбургер Нахріхтен“.

Цього ж вечора 27-го серпня пані Райса Мороз, відвідала у Мюнхені, в переповненій аудиторії УВУ, доповідь про становище українських політ'язнів та їхніх родичів. У своїй вступній мові пані Мороз сказала, що вона поділяє тло соціальних національних, економічних репресій в Україні, яке викликає протест у інакшомисльців.

У дискусійній частині вечора пані Мороз зуміла дати вичерпну, ділову відповідь на цілий ряд питань.

В програмі пані Мороз є ще виступи у Швейцарії в Інституті „Віра в другому світі“ та перед церковними громадами, що опікуються советськими в'язнями.

Далі інтерв'ю з радіо „Дойче Велле“ і католицьким пресовим агентством. Під кінець перебування пані Мороз в Європі відбудеться доповідь для членів Міжнародної Амнестії, що опікуються українськими в'язнями.

У ФІЛАДЕЛЬФІЇ ВІДЗНАЧЕНО 60-РОКОВИНИ ПОХОДУ УКРАЇНСЬКИХ АРМІЙ НА КИЇВ

Філадельфія, Па. (О. Л.) — Тут, в неділю, 26-го серпня ц.р. філадельфійська громада, заходами Ділового Комітету Українських Ветеранських Організацій Філадельфії під патронатом місцевого Відділу УККА, вчорасте і сьогодні відзначила 60-ті роковини побідного походу Об'єднаних українських Армій УНР і УГА на Київ та його здобуття 1-го серпня 1919 року.

Це свято, що відбулося на просторій і прекрасній території парафії у церкві св. Архистратига Михаїла в Джинквітані коло Філадельфії, почалося о 2-й год. по полудні Соборним Полковним Молебнем в наміренні Українського Народу, що його спільно відслужили українські православні священники — філадельфійський декан УПЦ о. митрат Степан Біляк і митрофорний протопресвітер о. Віталій Коваленко та українські католицькі священники — парох церкви св. Архистратига Михаїла о. Лев Любінський та о. Тарас Лончина, адміністратор Філі Українського Католицького Університету ім. св. Климента-Папи у Філадельфії. До церковних відправ прекрасні співачки парафії хор. Глибоку змістом релігійно-патрістичну проповідь, навіявану до хвилини євста виголосив о. парох Лева Любінський. Почесну

стілку, побіч національних, українського й американського, прапори, держали ветерани Армій УНР, УГА, 1-ої Української Дивізії УНА, УПА та Українського Різистансу враз із своїми братськими організаціями прапорами ОБВУА, Братства кол. воєнків Української Дивізії та СВУР. Закінчився цей Соборний Молебен загальним співом піснi молитви „Боже Великий, Творче Веселий“.

Святочна частина продовжувалася потім даліше при участі понад 800 учасників, в тому коло 50 ветеранів усіх українських армій, на просторій площі де усталено підвищення, а великий напис „60-ліття походу на Київ“ прибраний вітками червоної калани й зелені, із національними й ветеранськими прапорами обабіч та великим золотим Тризубом у горі, зображували святочне відзначування цього історичного моменту. Мистецьке оформлення польової сцени треба зазначувати невисипуєш праці українських акторів Юлії й Володимира Шашаровських.

Відрізняючи частину дала голова Парафії о. св. Михаїла Теодор Крохак, привітавши від імені парафії українських ветеранів — учасників походу на Київ у 1919 р. даліше програмою провів автор українських (Закінчення на стор. 7).

Нова українська радіопрограма в Метрополії Нью-Йорку

Нью-Йорк (Р. Ю.). — Починаючи від 5-го вересня ц.р., мешканці Нью-Йорку та метрополії зможуть слухати нову українську радіопрограму „Луна України“. „Луна України“ передаватиметься щосереди в години 7-8 вечора на хвилях: WFUV-FM-90.7 FM.

Радіопрограмою проводитиме Андрій Метіль, студент з Фордгемського університету, який є власником цієї радіостанції. Андрій Метіль планує інформувати українську громаду про важливі події у цій

З уваги на „День Праці“ газета не публікується з датою вівторка, 4-го вересня ц.р. Чергове число „Свободи“ буде друкуватися у вівторок з датою 5-го вересня.

АМЕРИКАНСЬКІ СЕНАТОРИ ВІДВІДАЛИ МОСКВУ ГОВОРИЛИ ПРО РЕДУКЦІЮ ЗБРОЙНИХ СИЛ

Москва. — П'ять американських сенаторів з обох партій відвідали впродовж трьох днів Москву і розмовляли дого з прем'єром Алексієм Косигініним, Георгієм Арбатовим та деякими іншими кремлівськими „вождями“, які мають голос у справах зброєння і переговорів з ЗСА про обмеження стратегічної зброї.

Американські сенатори — за заявою, яку склав перед журналістами сен. Джозеф Байден з Делавару, — поінформували своїх советських співрозмовців про застереження, що їх має Сенат до ратифікації САЛТ 2, при чому затримували найважливішу проблему — не обмежування різних родів зброї у розвитку в майбутньому, а говорити про редукцію існуючих родів зброї та війська. Названий сенатор твердить, що він виніс враження, що совети, які в 1977 році відкинули з

місця сугестію президента Картера про потребу редукції існуючих збройних сил, тепер схилилися до цієї проблеми.

Названий сенатор звернувся увагу советським „спецам“ від справ зброєння і роззброєння, що збройні сили СССР плюс його сателітів куди перевищують збройні сили Атлантичного Оборонного Союзу і що така сама диспропорція існує між різними родами зброї. Тому ЗСА — казав названий сенатор — мусять судити про політичні інтенції Советського Союзу на основі його розбудови своїх збройних сил та побільшування советської і сателітської збройної сили в Європі. Леонід Брежнев відповів на Криму, але американські сенатори сподіються, що перед своїм відлетом матимуть змогу говорити також із ним.

„Волл Стріт Джорнел“ відмовляється Україні право на самовизначення

Нью-Йорк. — Один із 4-ох щоденників у Нью-Йорку, відомий орган американського фінансово-промислового світу, „Волл Стріт Джорнел“, у передній статті у числі з 27 серпня ц.р. написав, що змагання курдів і українців „це не є вимогами людських прав“ але „незалежний Курдистан і незалежна Україна — це так як незалежна Конфедерація“ — себто південні стейти Америки, які своїм проголошенням незалежності в 1861 році дали поштовх до Громадянської війни. Обурливе порівняння України з південними стейтами Америки, які не мали права до окремих від північних стейтів державної суверенності, вказує на раз на повну історичну навіть поважних американських інтелектуалів, журналістів і публіцистів, до історії Сходу Європи та зокрема історії України.

Афганська військова бригада перейшла на сторону повстанців

Пешавар. — Пакистан. — Пресове агентство Пойтер повідомляє, що гарнізон міста Асмар у східній частині провінції Кунар збунтувався й повністю перейшов на сторону повстанців, які борються проти прокомуністичного режиму президента Мохаммеда Таракі.

Повстання почалося з того, що командар бригади, яка знаходиться в місті Асмар, дав наказ, — як повідомляв представник афганських повстанців, — розстріляти декількох партійних комісарів, які були приділені до його частин. Старшини й воєнки цієї бригади підтримали свого командира. Під час цього повстання був також убитий губернатор і командуючий

військовими силами провінції Кунар. А четверо советських військових до радників, які були приділені до штабу бригади, взято в полон.

Ціла бригада приєдналася до повстанських частин, які обсадили місто Чагасарей. В числі зброї, яку передав партизанам збунтований гарнізон, — декілька тисяч советських автоматів типу „Калашніков“, п'ять габиз, двадцять зенітних гармат і велику кількість бойових запасів.

В південній частині Афганістану, на шляху Кабул-Кандагар, під час сутичок між повстанцями і прихильниками Таракі загинуло понад 50-ть прихильників сучасного режиму.

Фундація УВУ в ЗСА допомагає сплачувати дім в Мюнхені

Мюнхен Німеччина (УВУ). — Двох членів Президії Фундації УВУ в ЗСА, д-р П. Гой та д-р В. Луквіч, були у зв'язку із англо-американськими курсами (спільними із Ракленд коледжем) у Мюнхені. З тієї нагоди відбулися два важливі засідання Сенату УВУ та Проводу Товариства Приятелів УВУ у Німеччині із гостями, тим більше що одночасно перебував у Мюнхені і третій член Президії Фундації із ЗСА д-р Я. Мошук. На засіданні, 23-го липня та 11-го серпня проаналізовано ситуацію та усталено напрямки співдії на майбутнє.

Президія Фундації рідшила докласти всіх зусиль, щоб сплатити останню рату боргу колишньому власникові будинку, найправдоподібніше у жовтні ц.р. Всі дотеперішні влати Фундації на Дім будуть нотаріально забезпечені й відповідно записані у ґрунтових книгах Мюнхену. Після сплати останньої належності власникові залишиться на домі ще тільки незначний гіпотечний борг (перей-

нятий від власника зі закупилю дому) у висоті приблизно 6 відсотків ціни за купівлі. Вирішено повести кампанію, щоб до Овільє 60-ліття УВУ (січень 1981 р.) всі борги були сплачені, а сам будинок відновлений.

Як відомо, минулими роками відбулися чотири успішні англо-американські курси УВУ улаштувані спільно із Центральним Мічигенським університетом, що їх організував проф. д-р І. Каменський. Цьогорічний курс із Ракленд коледжу організовано на підставі спеціальних домовин на подібних засадах; були два трикредитові курси (45 годин викладів) на теми: „Вибрані питання Східної Європи“ та „Слов'янська культура й цивілізація“ Студентів було 14. Існує плія скорднувати в майбутньому різні подібні ініціативи й приступити до створення „консорціум“, тобто зробити домову кількох університетів із ЗСА, які спільно із УВУ улаштували б англо-американський курс Сходознавства у Мюнхені.

ДОНАЛД МКГЕНРІ — НОВИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ АМБАСАДОР ДО ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ

Об'єднані Нації, Нью-Йорк. — Тут з достовірних джерел інформують, що президент Джиммі Картер вибрав Доналда Ф. МкГенрі, теперішнього заступника американського амбасадора в Об'єднаних Націях, бути наступником Андрю Янга, який, як відомо, 15-го серпня зрештитував зі становища амбасадора ЗСА до Об'єднаних Націй в наслідок порушення дотеперішньої настанови щодо Палестинської Визвольної Організації (ПВОО), відбуваючи нараду з її представниками.

Доналд МкГенрі

МкГенрі має 42 роки, досвідчений дипломат, якого високо уважають у Державному департаменті. Негр як і Янг, але не ідентифікується з жадною організацією оборони цивільних прав у ЗСА.

Кореспонденти скотактувалися з МкГенрі, однак він відмовився коментувати неофіційне повідомлення про його призначення на амбасадора ЗСА до Об'єднаних Націй. Ім також не вдалося отримати

підтвердження з Державного департаменту й Білого Дому про призначення МкГенрі.

МкГенрі був відомий в колах Об'єднаних Націй як експерт у справах Африки до минулого тижня, коли йому було доручено провадити переговори з советськими представниками про те чи Людмила Власова виїде до Москви добровільно, бо її чоловік Александер Годунов заявив через свого адвоката, що її вивозять насильно.

Рада Безпеки ООН нараджується над терором в Лівані

Об'єднані Нації. — Рада Безпеки ООН перевела в середу, 29 серпня ц.р. засідання, скликане на бажання Лівану, що зголосив скаргу проти безупинних гарматних і летючих рейдів ізраїльських авіацій, які атакують військові бази арабських терористів з Палестинської Визвольної Організації, вбивають ні в чому невинних і непричетних цивільних ліванців, мужиків, жінок і дітей. Америку репрезентував усе ще її амбасадор Андрю Янг, хоча він зголосив був свою димісію вже 15 серпня ц.р.; президент Картер дотепер не призначив його наступника і тому Янг покинувся на повну згоду від Президента й Державного департаменту, рішуче тааврував однакову арабські терористичні атаки проти Ізраїлю, які відплатні чи репрезентивні атаки Ізраїлю проти перебуваючих на терені Лівану арабських терористів. Андрю Янг закликав обидві сторони, щоб вони припинили вирішування своїх політичних проблем терористичними актами, які ні до чого не доводять та які не можна тих політичних проблем розв'язати.

Ліванський представник жалівся, що мешканці Лівану падають жертвою війни між терористичними арабами й Ізраїлем, особливо тому, що „ізраїльський прем'єр Бегін хоче збити арабських партизанів, але у днісності гинуть жінки і діти. Знову ж представник Ізраїлю скаржився, що Ліван дає повну свободу діяння й безпеку пристановище для терористів, які з ліванської території раз-у-раз атакують Ізраїль. За коментарями американських газет, заявив Андрю Янг мала на цілі розпорити всі сумніви, що їх мали чи мають ізраїльці, що американський Уряд мовчки толерує ізраїльські рейди на територію Лівану, ба навіть їм сприяє. В Лівані перебував тепер військово-вожого Ізраїлю Сирій силою 30.000 воєнків і яких 10.000 - 12.000 озброєних воєнків Палестинської Визвольної Організації, та кругло 5.000 неутраляного міжнародного війська ООН, яке повинно би розмежувати її взаємно ворожі сили і зберігати спокій чого нема. Народи в Раді Безпеки ООН продовжуються.

Англійський прем'єр Маргарета Тачер відвідала Північну Ірландію

Белфаст. — Новий англійський прем'єр, Маргарета Тачер, відвідала Північну Ірландію, терен довголітньої громадянської війни між католиками та протестантами, та безперервних терористичних атак проти англійського війська, що його вислано туди задля заведення ладу. Маргарета Тачер подорожувала військовим вертолітером та опанцереним автотомом і відвідала різні військові станиці, шпиталі із раненими англійськими воєнками та військові касарні. Маргарета Тачер вітала з цивільними глядачами, що залягали тротуари, та вітала з жінками. Подорож Маргарети Тачер до Північної Ірландії вважають за демонстрацію проти терористів, з рух яких в минулі п'ятдесят, 27 серпня, згинув — разом із своїм вучком, донькою, приятелем вчука й тещою герой 2-ої світової війни, лорд Мавнтбеттен. Відповідальність за той атентат взяла на себе терористична організація Ірландська Республіканська Армія.

Віце-прем'єр Ірландської Республіки (Південної Ірландії), як теж тамошний міністер справедливості заявили, що вони мають поважні дані щодо тожотожності винуватців вбивства лорда Мавнтбеттена. Двох членів Ірландської Республіканської Армії арештували ще перед тим атентатом, — здогадуються, що це вони доставили вибуховий матеріал, який розірвав величю яхту, що нею плыв Мавнтбеттен до положеного над берегом моря свого літнього дому.

У зв'язку з тим атентатом Папа Іван Павло II, на знак свого обурення проти терористів, відмовився від візиту Північну Ірландію і відвідав тільки Південну Ірландію у дніх від 28 вересня до жовтня, але наблизиться до кордону Північної Ірландії на віддалі 25 миль. Південно-ірландський прем'єр Джан Линч, який перебував на відпустці, вертаючись з неї зустрівся в Лондоні на нараду з прем'єром Маргаретою Тачер щодо спільних заходів проти терористів.

ЧОРНОВІЛ РОЗПОВІДАЄ ПРО ЗНУЩАННЯ НАД НИМ І ЙОГО РІДНИМИ

Нью-Йорк (Пресова Служба ЗП УГВР). — В одному з наших повідомлень ми передали розповідь російської дисидентки Мальви Ланди про свавольні органи КГБ у відношенні до Вячеслава Чорновола під час його відпустки зі заслання. Сьогодні передаємо внітки з двох звернень самого Чорновола в цій справі до міністерства внутрішніх справ УРСР (він теж і член Спілки письменників України) Івана Головенчука.

Вячеслав Чорновіл

„Відкритий лист Міністерства внутрішніх справ УРСР, членові Спілки письменників УРСР І.Х. Головенчуку

Громадяне Міністер! Ви знаєте, не гірше від мене, що в нормальному побудованому суспільстві закони зобов'язують усіх — президента і прибиральницю, міністра внутрішніх справ і чорнобоба полірного радгоспу. В протилежному разі суспільство зневажає на такі серйозні недуги як безправ'я, сваволі, волюнтаризм.

Та ось, уявіть собі таку ситуацію — Ви дитете у відпустку — хоч би до мене в Якутію, полювати на ведмедів. В одному з пунктів пересадки, де Ви мали намір відпочити, пообідати, а може й похитати на місто Вас відразу після посадки витягають з літака і через службовий вихід, на очах здивованих і переляканих попутників („Ти поглянь, з бандитом летіти!) заштовхують у міліцейську машину і везуть на автостанцію. Там, заповнивши Вас в автобус, пильнують при дверях, поки Ви не від'їдете. На всі Ваші протести не звертають уваги; документу на право затримання не показують, притищують своїх не називають. Потім довідкується: справа в тому, що місцевому начальству Чомусь не бажалося, щоб Ви заїжджали до їхнього підопічного міста. Вони не хотіли — ось і весь закон. Мос місто, що хочу, то й роблю...

Ви скажете, що така наруга над людиною в конституційній країні неможлива, що тільки в суспільстві примітивному, або з тоталітарним устроєм... І Ви матимете рацію.

Я, звичайно, дещо перефантазував. Ні над Вами, ні над Вашим колегою з міністерства, а в конкретних умовах начальником-головою КГБ при Раді Міністрів УРСР Федорчуком — ніякої сваволі ніхто не вчинить. Це ж не 37-й рік, коли Вас ні з того ні з цього могли б розстріляти. Тепер — законність. Соціалістична! Але... лише не для людини, якої думання розходяться з останнім циркуляром властей і яка має відвагу голосно про це сказати...

Ось що скоїлось зі мною вчорашнім журналістом, сьогоднішнім чорнобобом радгоспу. Згідно з законом, мені, політзасланому, дали дозвіл поїхати під час чергової відпустки, до родини. Закон точно окреслює обмеження для заслання. За мною залишаються всі права вільного громадянина, крім права виїжджати за межі району заслання без дозволу, або самовільно міняти визначений маршрут, якщо виїзди дозволяють. Я їхав з Якутії за точно визначеним маршрутом — через Іркутськ до Києва. Зупинка в Києві передбачалася в документах перельоту; між прибуттям літака і від'їздом автобусу до Звенигородки Черкаської області, на якій мені дружина (Продовження на ст. 3)

„З вірменами жартувати небезпечно“, — заявив Брежнєву перший секретар ЦК КП Вірменії

Нью-Йорк (Пресова Служба ЗП УГВР). — У документах самвидаву Об'єднані Національної Партії Вірменії та Вірменської Гельсінкської групи, що представилися на Заході, є чимало інформацій про наростання опору вірменського народу паніваному московсько-комуністичному режимові. Передаємо внітки з двох таких документів у перекладі на українську мову.

...При кінці грудня 1978 року в місті — Єревані, в публічних місцях та в поштових скриньках багатьох тисяч мешканців Єревану були розкидані листівки. З авторитетних джерел відомо, що, наприклад, 27 грудня в житловому будинку письменників, працівників КГБ, при допомозі і в присутності власників поштової скриньки, виймали ці листівки. Кружляють упертих чуток, що було розповсюджено 30 тисяч листівок. Ці чулки, мабуть, йдуть від тих, які виготовляли листівки.

Листівки були двоєкі: критика Брежнєва і критика радянського уряду... Треба підкреслити, що у Вірменській РСР, обговорення проекту конституції у багатьох організаціях відбувалося під знаком боротьби за внесення до конституції статті про державність вірменської мови. У Роберта Назаряна був список таких організацій. Перший секретар ЦК КП Вірменії Демірчян плыв у цій справі декілька разів (за нашими даними 5 разів) до

Москви і говорив з Брежнєвим, пояснюючи йому, що в таких справах з вірменами „жарту погані“, що з нами „жартувати небезпечно“ і говорив, що він не бере на себе відповідальності за події, які можуть виникнути. Незалежно від подій в Грузії (демонстрація протесту), нам — вірменам — було сказано, що державність нашої мови забезпечується...

При кінці лютого 1979 року в Єревані знову розповсюджено листівки — проти Маркса. 28 лютого в Єревані затримали громадянина Казаряна Арсена, коли він читав листівку двом своїм знайомим...

У лютому 1979 року група віруючих поставила хрест на бані церковці в дворі забудовані Вірменської Академії Наук. 23 лютого приїхали міліціонери і хотіли скинути хрест, але тому що він був зацементований, вони післили одного із своїх співробітників за інструментами. За той час надійшли співробітники Інституту Академії наук, група віруючих — створилася буча, дали знати в Комітет охорони історичних пам'яток і міліція дістала розпорядження відійти.

Вночі з 27 на 28 лютого в Єревані відбулися арешти й обшуки серед інакшомисльців. Обшуки в арешти переводили співробітники вірменського й московського КГБ. Санкції на арешти були виславлені прокуратурою СРСР...

СВОБОДА

UKRAINIAN newspaper published daily except Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1978.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

День Праці — свято працюючих

Третього вересня — це щорічний День Праці, обов'язкове державне свято в усіх стейтах Америки. Це свято всіх працюючих людей в Америці суцільне, при чому праця в Америці охоплює не тільки робітників-працівників, але й працевлаштування, бо вони тісно пов'язані не тільки даними варстатами праці, але й спільною ідеєю: людина мусить працювати, бо так створив її Господь, така природа людини.

І тому саме в Америці з її принципом вільної торгівлі і вільного суперництва, з її свободою людини вибирати собі таку працю, яка йому до вподоби, чи то за договорною платістю від прадавця, чи у власному підприємстві, саме в Америці праця доведена до містичного культу: людини, яка не працює, тут не шанують. І „віце верза“ — тут і багаті люди, які не потребують працювати на хліб насущний, працюють, бо праця дає внутрішнє задоволення, праця дає зміст життя, без праці людина почуває себе ледарем і „зайвою людиною“ — в оточенні всіх тих, які працюють. Світ праці охоплює і фабричного робітника, і робітника у міському Санітарному департаменті для чищення вулиць, і професорів університету, і науковців дослідників, і всіх професіоналів, і директорів фабрик та членів державного Уряду. Це величезна армія, яка в травні 1978 року (пізніша статистика публічно ще не доступна) нараховувала зареєстрованих 102 мільйони душ, мужчин і жінок понад 16 років життя, — на всіх кругло 220 мільйонів населення. А їх, збільшені, неохочених державною статистикою. Бо чи до світу праці не належать хатні господині, що прибирають хату, варять і перуть!

3-го вересня — це свято всіх працюючих на всьому просторі Америки між двома океанами і в тому дні вони всі солідарні, всі вони об'єднані у свідомості, що тільки завдяки тому світові-праці сталося те американське чудо, яке з групи перших поселенців на цій території з її автохтонним індіанським населенням — впродовж 200 років створило найпершу потугу світу — мілітарну, економічну і культурну, створило велике державство, в якій повною свободою втілюються всі люди без уваги на стать, походження, расу, віру, політичні погляди. З пустки постало те американське чудо, що його не було би, якби не праця — почавши від перших піонерів, від отих перших кравчарів, духовників, шерифів і вчителів, аж по нинішній день з цілою громадською і державною верхівкою.

Атмосфера праці не постала в Америці сама від себе. Принесли її сюди поселенці з різних країн Європи та інших континентів. Але День Праці — 3-го вересня кожного року — це типово американське явище. Раніше, особливо перед Першою світовою війною, в різних країнах Західної Європи відбувалися маніфестації робітників в дні 1-го травня. Це було ще надовго перед тим, поки комуністи привласнили собі цей день, як їхню власність, як їхній монополі. 1-ий травень був святом робітників, які не знали про існування Маркса й Енгельса і не читали їхніх творів, які з мінімальною перспективою — цілком безглуздо. Бо від часу, коли відбувалися 1-травневі маніфестації — здебільша мирні, але й інколи у супроводі зударів з поліцією — постали у демократичних країнах світу робітничі спілки, постали колективні договори, які гарантують робітникам деяких категорій більший зарібок, аніж його мають високоосвічені інтелектуали. Від часу 1-травневих походів свідують праці докорінно змінилися, докорінно змінилися відносини у світі праці. У Совєтському Союзі й інших комуністичних країнах, де лунали забраніе гасло „робітники всіх країн єдиносуться“, не існує робітника, як вільної людини, що має право до страйки, як засобу боротьби за свої права, — не існує вільних і незалежних від держави робітничих спілок, а все робітничтво підпорядковане державно-партиїному апарату. Пророцтво Маркса, що у високопромислових країнах мусить прийти до революції експлуатованого робітника проти експлуататора капіталіста виявилось у життєвій практиці повною нісенітницею: сьогодні робітник є в численних великих промислових корпораціях в Америці і в деяких країнах Західної Європи співвласником, він є власником уділів-шерів.

У ЗСА, де Церква відділена від держави, нема визнання державою релігійних свят, які були б вільними від праці — крім Різдва і Великодня (по одному дню) — але є рекомендація працюючим різних інших свободних від праці днів. І державні чинники разом із працевлаштуванням стараються „скомпасувати“ ті свята з кінцем тижня, щоб творити „довгий кінець тижня“ — три вільні від праці дні. Таким чином і День Праці — це не один, а насправді три дні, в яких дається змогу всім працюючим людям відпочити — і після тривалого відпочинку вернутися знову до праці, без якої людина, ані як одиниця, ані як суспільство, ані ціла держава не можуть існувати...

Полк. Василь Задояний

В 60-ТУ РІЧНИЦЮ ПОХОДУ УКРАЇНСЬКИХ АРМІЙ

(1)

В кінці липня і на початку серпня 1919 року ситуація для армії Української Народної Республіки складалася досить небезпечною. Одне із за бойових хмар виглянуло проміння. Зовсім несподівано для Штабу армії доля послала допомогу — цілу повстанську групу отамана Ю. Тютюнника, яка 15-го липня 1919 року отримала вже наказ звільнити від большевиків Ново-Ушицький район.

Повстанська група отамана Ю. Тютюнника із Запорозькою Січчю в операції 16-го липня на жмеринському напрямку завдала Москві значну поразку. Вони захопили ст. Копайгород, ст. Бар та ряд сіл навколо і перетягли залізницю біля ст. Матійкове. Ворог мав великі втрати: три гармати, кулемети й багато полонених потрапило до наших рук. Під загрозою нашої бойової групи червоні звільнили Ново-Ушицю і поспішно відійшли на Ялтунів і далі в напрямку на Бар.

2-гу дивізію от. Божка, з тактичними міркуваннями для зручності операцій на Жмеринку, підпорядковано от. Тютюнникові і поставлено завдання — захопити Жмеринку.

Повстанський кіш Ю. Тютюнника розгорнувся на обидва боки залізничі Проскурів-Жмеринка і розпочав кривавий бій. Ворог ставив завзятий опір. Під вечір повстанські частини захопили Пост-Польський і доступи до Жмеринки. В руки Тютюнника потрапило 450 полонених.

9-го серпня зранку Кіш Тютюнника з 213 курієм 501 Галицької бригади вдерся в Жмеринку. Москві в безладі відіпали різніми напрямками. До наших рук потрапила сила військового майна.

В дальшому переможному наступі на Київ от. Ю. Тютюнник іде наводго чверном на перепави Ворошилівка-Тиврів.

Отже, Жмеринський вузол був у наших руках. Ворога розбито, він у повному відвороті на північ.

15-го серпня Київська група під команду от. Ю. Тютюнника почала свій форсований марш і швидко, по „повстанському“, рушила вперед. Фронтові частини йшли через Гайсин-Брацлав на Христинівку. Тут треба зазначити, що Христинівку та Умань уже встигли захопити наші повстанці й вибили звідти москалів, що відходили на Погребище.

У цьому районі зібралася ціла група отаманів. На допомогу цим повстанцям от. Тютюнник надіслав панцирний потяг.

19-го серпня одна дивізія Тютюнника підійшла до Умані. А 20-го серпня вся Київська група зосередилася у районі Христинівка-Умань-станція Яроватка.

От. Тютюнник настирливо вимагав підлегlosti собі з боку всіх отаманів і їхніх загонів. Тут необхідно підкреслити характерну рису повстанських ватажків: небажання працювати спільно і підлягати одному. Слабша сторона мусить шукати для себе вільних просторів.

Тому зрозуміло, що от. Зелений не хотів співпрацювати з от. Тютюнником і подався зі своєю дивізією на північ — на Білу Церкву, щоб через Київ ударити на Київ. Численність дивізії Зеленого вагалася коло 4,000 багнетів, 400 кіннотників, 6 гармат і величезний обоз, який гальмував пересування його відділів.

21-го серпня відділи от. Тютюнника пішли на Шполю.

Таким чином, за 6 днів Київська повстанська група пройшла 140 верст і досягла призначеного їй району.

Отже, до вечора група Тютюнника вже обсадила Христинівку.

Тютюнник добре організував свій марш і швидко переверив його в життя. Ситуація в Україні для москалів була в той час катастрофічна. На Лівобережжі большевицькі армії, що оперували проти Денікіна, були розбиті: вони тікали на північ.

Операції перевели Південна Добровольча Армія під команду ген. Май-Маєвського. Розбивши червоних в Донбасі, він гнав їх через Харків на Курськ.

Гвардійський корпус ген. Бредова натискав на червоних через Полтаву й вздовж Дніпра на Київ.

У середині серпня Добровольча Армія опанувала рубіж Черкаси-Золотоноша. 21-го серпня 1919 року Терсько-Кубанська пластуна дивізія опанувала Цвіткове і її передові відділи посувалися на захід у напрямку на Білу-Церкву і на південь у напрямку на Христинівку.

От. Тютюнник висунув свої панцирні потяги і авангард на Тальне-Шполю на зустріч Терсько-Кубанській пластуна дивізії.

Для дальшого забезпечення Київської групи, от. Тютюнник одною дивізією обсадив Умань.

Розвідки відділи Ю. Тютюнника 27-го серпня зустрілися з добровольцями на Цвітківському напрямку. Таким чином передові відділи Київської групи перші вийшли в дотик на ст. Сигнівка (на північ від Шполю) із стежами Терсько-Кубанської дивізії.

(Продовження буде)

ВСТУПАЄТЕ В ЧЛЕНІ УНЮСОУ?

Яр. Рудницький

ЗУСТРІЧІ З „ЧІФОМ“

Пам'яті Дж. Діфенбекера (1895-1979)

2

„Найбільшим розбивачем її був Льюард, а Трудо йде його слідами“. „Багатокультурність“ лібералів — це „передвиговий трюк“, що не вдалося їм, бо програли на Заході: „Три мільйони — рішуче замало“.

Я пробував ставити справу інакше, нав'язуючи до Б-Б Комісії до своїх рекомендацій із першого тому „рапорту“ цієї Комісії, коли йдеться про „обласне“ (провінційне) визнання української мови і т. д. Це все було непереконливе для старого „чіфа“ Консервативної партії. Вірачі в „одну Канаду“, він відкидав федеральний білінгізм, мою концепцію „обласної двомовності“.

Юзикову ідею „третьої сили“ й узагалі все, що так чи інакше формалізує концепт Канади, як багатомовної й багатокультурної країни. Єдине, на що я не дівал відповідей в цій дискусії, це мов відрізнялися політично (державної) лояльності, що з природи речі мусить бути „одна“ для всіх канадських громадян, і мовно — культурної лояльності, що з природи речі не може бути уніформована, а мусить бути різна і в британській, і в франко-канадській, і українській в Канаді й т. д. Виявилось, що Діфенбекер живє традиціями, які не були тоді чужі й декому з українців.

Спільною візитом в барбадському сенаті в Бріджтауні по полудні того дня закінчилася моя „караїбська зустріч“ із „чіфом“ у 1972 р.

Знову проплило багато вод в Оттаві-річці, коли ми стрінулися, цим разом в передостаннє. Дня 19 травня 1978 р. вранці в елеваторі готелю Бесборо в Саскачевані я „напоровся“ на Дж. Діфенбекера, що тоді перебував в ролі канцлера на конвокації Саскачеванського університету й мав по полудні одержати диплом почесного доктора УВУ.

Після короткого привітання він зразу ж такі запитав, чи я мав програму церемонії, бо до місцевого голови КУК-у він не може дозволитися. Я пояснив, що програма згідно з канадськими традиціями будуть вручені „на місці“, але я маю приблизно всі деталі „в голові“.

Діфенбекер запросив мене до своєї кімнати й за кавою ми пройшли точку за точкою, як виглядали церемонія промови УВУ. Окрему увагу присвятив він привітанням і їхній вимові: Ректора, Декана ПФ УВУ, делегатів із Америки й інших країн. Він занотував собі, що „Джана“ треба вимовляти „Яніа“, „Соколюк“ — „Соколюк“, найменше клопоту було з Гом і Степаненком. Наша розмова тривала якої півгодини, наприкінці Діфенбекер спитав: — Уот кен ай ду фот тіз піпл (що я можу зробити для цих людей?)

Я пояснив, що УВУ в

потребі, може б із фондів багатокультурності приділити якусь суму на канадську Делегатуру УВУ й дати допомогти УВУ в його праці. Найкраще — говорив я — запросити Ректора Янева й Декана Соколюка до Оттави й там вони вяснять, чого треба УВУ й що він Діфенбекер, міг би для них зробити. Ми попросили, щоб опісля знову зустрілися на промові в університеті, на бенкеті й після нього на прощанні, бо того ж вечора він мав іще промовляти десь на провінції в справі майбутніх виборів у Канаді. Уже ж „доктор гоноріс казза“ УВУ...

Дальші пляновані зустрічі з Діфенбекером не здійснилися. 21 квітні 1979 ми мали стрітнути на річчій з'їзді Канадської Федерації Громадянства в Оттаві, де під час бенкету (на якому я мав головну доповідь), Діфенбекера пляновано відзначити почесним дипломом Федерації за оборону людських прав й його „законопроект (білл) людських прав“ для Канади з 1960 р. Зайнятий передвиборною кампанією в Саскачевані, він не міг тоді приїхати до Оттави. Я сподівався, місця опісля стрітнути його на з'їзді канадських науковців товариств у Саскачеванському університеті в травні 1979. Теж не пошастило, бо це було саме на передодні виборів (22.5) Мені вдалося тільки відвідати й обговорити справу передачі диплому Федерації з директором „Діфенбекерського Осередку“, д-ром Дж. Муром, запланованої з нагоди офіційного відкриття цього осередку в майбутньому.

І так прийшла остання „зустріч“: дня 17-го серпня на започаткуванні похоронних обрядів сл. п. Джона Діфенбекера в Оттаві, що помер за працю вранці попереднього дня в своїй резиденції на Рокліфі. Довга черга шанувальників Сполученого „13-го Прем'єр-міністра Канади“ перед Парламентом. Проїшовши окремо поза чергою, я приступив до відкритої труни Сполученого. Лежав у чорному вбранні, усміхнений, немов задоволений із свого минулого, здавалось, відомою смертю. Відчувалося масстат хвилювання, момент переходу в вічність, перемінний матеріальний у нематеріальне, відходу туди, де нема ні болі, ні печалі...

Коротка молитва, хрест: „Хай з Богом спочиває Твоя душа!“ прошепотіли уста. На відхідному з почесного Притвору я вписав в жалобну книгу в імені Державного Центру УНР такі прощальні слова (здається єдині в українській мові в цій книзі):

„Вічна пам'яті Захисників людських прав і Приятелів України!“

Наша „зустріч“ це остання була...

(Кінець)

3 ЛІСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

3 НАШИХ БУДНІВ

ЩЕ ПРО УКРАЇНСЬКУ ГІМНАЗІЮ У ПЕРЕМІШЛІ

Як абсолюент української гімназії в Перемислі з великою увагою читав я „Свободу“ ч. 127 з дня 8 червня 1979 р. статтю В. Качмара п. з. „90-річчя української гімназії в Перемислі“.

Автор слушно постулює, присвятивши початок статті історичному розвитку гімназії в Перемислі. Заслуга автора в тому, що він перестудіював матеріали М. Кордуби, Смотрицького та інших, і на їх підставі відтворив коротку історію розвитку української гімназії в Перемислі. Автор, який за князя Володаря Ростиславича сягав поза ріку Вислок, князь збудував на замковій горі спископську катедральну школу, зокрема на звалищах катедр Володаря Ростиславича, та публікації проф. А. Жакі, який керував розкопками й який ствердив, що Перемисль — це українське місто. Вікниці автор накреслює коротку історію української гімназії в Перемислі, перелічуючи її директорів і деяких професорів, та підкреслює участь багатьох вихованців перемиської гімназії у визвольній боротьбі в різних формах українських збройних сил — Українських Січових Стрільців, УГА, Київських Січових Стрільців, армії УНР. До професорів слід додати ще обох Малинських (батька і сина Стефана), проф. д-ра Мандюка, який був жонатий з дочкою директора гімназії А. Алісевича, проф. Гозу (латина) проф. Стан. Кошечко (грек) і Е. Форостину, а до учнів перемиської гімназії: Онуфрія Мацуського, Михайла Савулу, Василя Савчука і Франца Липецького з Хирова, які в серпні 1914 року в Перемислі зголосилися у ряди Українських Січових Стрільців.

Автор В. Качмара півзав в 1918 р. в Києві при вул. Львівській 24. де був збірний пункт Січових Стрільців, або в корпусі Навіска, а радше в полку полк. Болбачана в Олександрівську, куди після розбросання німцями СС-ів більшість їх приїхали з Києва. Літом 1918 року полк під команду полк. Болбачана перебував коротко на Вороніжчині, а потім пересунуто його до Стародуба, де вхав він у склад 47-го німецького дивізії. Штаб полку містився у Воронку, а переказачами при ньому були: Заклинський, Свенційкий і я. Звідти осінню 1918 року полк переїхав на Лівобережжя, де в Харкові перебрав від гетьманців владу.

Франц Липецький

ПЕРШИЙ ДЕНЬ ПРАЦІ

Якось я зустрічався на Першій есені у Нью-Йорку сеньора наших літотипістів, п. Романа Пурия: привітались широкосердечно та й похилили споминами давні й добрі, як то кажуть, львівські часи... І згадаюсь мені перші мої кроки в газетярській професії: либонь через два роки стукне кругла п'ятдесятка, коли підписаний, наймолодший тоді працівник пресового концерну Івана Тиктора і новинар „Нашого Пратора“, приніс до друкарні свій перший скрипт. Господи Боже! Я думаю, що крізь землю провалюся, коли дозвольте мені перемисльському Дмитро Кондратів, затулював мене привселюдно — „паном редактором“!

— Пане редакторе, — сказав, злегка підсмилюючись, — а цього скрипту буде відтепер трохи замало... „Наш Пратор“ складався й друкувався тоді в друкарні Ставровицького Інституту при Біляхорській вулиці, що була зразу в аренді п. Медичького, потім під управою п. Івана Тиктора, власника в-ва „Українська Преса“. „Наш Пратор“ був, либонь, однією з численних газет і видань цього справжнього, як на ті часи й галицькі обставини, пресового концерну. Друкарня спочатку не мала літотипів, будинок її, за решта роботи йшла на ручні склади. Так само і не всі редактори були тоді озброєні в писальні машинки: більшість строчила свої скрипти рукою...

Мой новинки складав ручною знаменитий щепер жидівського роду, п. Шена, що прекрасно знав українську мову (був родом з Почаєва). Я бачу, стояв немов зачарований коло машини, відчувавши її запертий відділок, як пан Шена в близькому темні витягав з реєстра крихітні черенки і з такою ж зручністю, як і швидкістю монтував з них рядки, колонки! Це ж і від нього, від п. Шени, я почує перші слова потім й заохоти в мому ремеслі:

— А ви не хвилюйтесь, — потішав мене, — з вас будуть люди! А знаєте чому? Бо ви даєте складачеві в руки чистий скрипт, без закорючок, скреслен та переносів, даєте чисте, каліграфічне письмо, а це для складача велика благодать: він не мусить сипати й догадуватися, що воно там нашікривано. Ну, якщо з вас колись зійде велика людина, тоді зможе писати такі гіроти, як пан доктор Дмитро Донцов, а покищо — пишати нормально.

Тому, що в великій людині так і не вийшло, то стараюсь дати дати в руки складачам чистий скрипт...

Ікер

Юл. Мовчан

НІМЦІ ВСТУПАЮТЬ ДО ЛЬВОВА

(До річчя початку совєтсько-німецької війни 22-го червня 1941 р. Жмут спогадів)

(2)

Треба зазначити, що для „підсовєтської“ людини, який впродовж десяти років було втомачено, що „героїчна“ й „непереможна“ червона армія „ніколи й нікому“ імперіалістів не дозволить ступити на територію Совєтського Союзу, то навіть тимчасова окупація совєтської території ворожими військами з психологічного погляду було колосальним шоком. Це значить, що в дійсності совєтська імперія не є аж така міцна й непереможна, що її ніхто не може „надшербити“ чи навіть і розбити.

Коли вже в місті не стало стрілянин, ми разом з іншими студентами гуртожитку, після майже тижневого перебування в „півниці“ й малоприємного очікування, що ось впаде бомба і поб'є всіх, або з причини якоїсь провокації перед всією втечею вскопач енкаведисти і з помсти за погані вістки для них із фронту вистріляють всіх, ранком 30-го червня обережно вийшли на вулицю. На дворі майже нікого не було: видно люди не відважуються першими показувати свої „голови“ на вулицю — хай хтось інший покажесть, тоді й ми підемо.

Ми пішли. Повільно спускаємось вниз по вул. Зелений, оглядаючись на всі боки. Раптом чуюмо — хтось їде на мотоциклі! Невже енкаведисти або червоноармійці? Ні! Це німці! Хвилинка — і в кількох кроках від нас спинається німецький вояк на мотоциклі в „повному бойовому“ виряді. Це був німецький патруль. Ось він — той прославлений німецький вояк! Рукава заковані, подовгасте опалене на сонні лице.

Якийсь львів'янин, видно трохи на підпитку, підійшов

до німця і дуже „ломанот“ німецькою мовою та руками в повітря виявляв йому свою велику радість за прогнання ненависних большевиків. У відповідь вояк симпатично й бадьоро підмішався, мовляв, „ми покажемо“!

Ідемо далі. На розі Зеленої та Зиблицької, на круглому стовпі, призначеному для наклеювання реклами, бачимо велике, свіжонапілене оголошення чи повідомлення. „Україні, будуймо свою державу!“ Кидается в очі великий наголос оголошення. Підходимо ближче і вчитуємося в кожне слово і літеру:

„Волею українського народу, на Західній Землях України твориться українська влада, яка буде підпорядкована українському національному уряду, що створиться в столиці України — Києві з волі українського народу... Українська Національна Армія, що твориться на українській землі, боротиметься проти московської окупації за суверенну соборну Українську Державу... Хай живе Українська Суверенна Соборна Держава! Хай живе Організація Українських Націоналістів! Хай живе провідник Українських Націоналістів і українського народу Степан Бандера! Слава Україні!“

Це вперше почув я ім'я Степан Бандера. Ну, Бандера, хай буде Бандера! Українське, прізвище (Петлюра, Бандера).

Ідемо далі...

З подвір'я від вул. Зиблицької розноситься крик свиней. Дивимось крізь огорожу і бачимо, що німці розпочинають смалити кабани. Інші, в білих халатах (видно кухарі), на вільному повітрі вже готують печеню, запах якої розноситься по цілій квартал. Значить, думаю, німці люблять „шпек“! На застелених столах — десятки пляшок з вином, горілки, пива.

Чим далі підходимо до центра міста, тим появляється більше людей. Тут довідуюсь, що під натиском німецької армії москалі вже опинилися аж на другому боці Бруча. Німці швидко йшли вперед і тому про поворот большевиків не могло бути й мови.

З кожного будинку міста — чи то українського,

польського чи жидівського, — повівали прапори — з одного боку, німецький з свастикою, а з другого, жовто-блакитний український. Тих самих два прапори повівали на ратуші.

Завдяки різним плякатам та, можливо, українській радіопередачі, в перші дні приходу німців до Львова, поляки і жиди, які становили більшість населення міста, видно були також твердо переконані, що українська держава — це вже реальний факт, з якою — хочеться чи не хочеться — треба було погодитися. У місті, як, можливо, ніколи перед тим, запанувала українська мова! Не кажучи вже про жидів, які в разі потреби можуть говорити „будь-якою мовою“, поляки, які виявилися, не були вже аж такими незнайками української мови, як це може декому здавалось. Появилася українська поліція з жовто-блакитними опасками на раменах. Багато студентів добровільно погодилися піти служити до поліції.

Відразу після приходу німців, було повідчинювано львівські тюрми. Жалювиста картина большевицького народодобовства відкрилася перед львів'янами. В кожній тюрмі було знайдено затованих людей, серед яких траплялися також діти. В тюрмі при вул. Лонцького, видно, аби скорше виконати своє криваве діло, московські бандити заковували жертви просто на підвор'ї. При тому було так багато побито людей, що яма, яку для них було викопано, виявилася замалою, і тому верхні трупи лише злегка були пригнущені землею. Більшість трупів ще не була розкладена, а це свідчило про те, що вбивство людей було доконе лане останніми днями, тобто перед самою втечею большевиків.

Там між трупами, на підвір'ї тюрми при вул. Лонцького, між іншим, було знайдено трупи директора медичного інституту Струка, якого енкаведисти заарештували і в страшний спосіб закатували за те, що він не хотів видати місце перебування студентів. (Після екстази його тіла виявлено, що в кількох місцях кати зривали йому шкіру).

Незабаром було скликано загальні збори студентів, на яких було заслухано досить нудну доповідь одного з провідників студентської ОУН — друга Стефановича.

Потім, без жадного голосування, було прийнято до відома, що „від нині“ провідником студентів має бути „друг Лемеха“ (студент ветеринарії).

Нарешті, що того самого 30-го червня мене та інших студентів було запрошено до будинку „Дністер“, що міститься на Руській вулиці поблизу Ринку. На збори впускали, дивлячись на документ, чи особа є української національності. Порівняно невелика зала, розміщена на другому поверсі, була майже переповнена переважно молодими людьми. Подкуди були особи в німецьких військових уніформах (це були українці, які служили в німецьких військових частинах). На передній стіні залі висів портрет Тараса

ЧОРНОВІЛ РОЗПОВІДАЄ...

(Закінчення зі стор. 1)

на купила квиток заздалегідь (до речі він пропав невикористаний), залишалося лише декілька годин.

Тому операцію під загальною назвою „Закон, немов дишель“, що її спільно здійснили органи міліції і КГБ, 8 квітня, важко вкласти в рамки будь-якої логіки, навіть службової. Моя „підприємливість“ в Києві, який ретельно охороняється від лихого ока (в Києві переполюють прохвильку першого секретаря ЦК КПУ Шербицького: „До Олімпійських ігор прочистити Київ від проститутток, дармоїдів та зухвалих дисидентів“), могла звестися тільки до дружніх потисків рук, обіду, короткого погляду на Дніпро і схвалення голови перед святою Софією.

Коли мене після приземлення виводили з літака і повели в міліційській машині, я рішучо протестував проти незаконного арешту...

При чому міліційські чи-

ни безсоромно брехали, що дружини моєї на аеропорті немає, що міліція попередила її, що мене затримали і вона поїхала в райцентр Звенигородку, щоб там мене зустрічати („з квітами“, широкосердечно зазначив підполковник).

Насправді ж, під час коли автомашину з шаленою швидкістю несли на автостанцію, дружина, не побачивши мене серед пасажирів і почувши від мого попутника, що це мабуть вашого чоловіка заарештували в літаку — затрималася біля входу до міліційських і аеродромських кабінетів, де з нею розігрували жорстоку комедію, мовляв, нічого не знаємо, — може ваш чоловік напився (!) і залишився на попередньому аеропорті...

Нумо, громадяне міністра і письменника, уявіть собі на місці моєї дружини — свою. І Ви бодай нішком погодитесь, що деякі Ваші підвладні, поповнивши команду „хлопців у ци-

вільному“, стають здібними на садизм.

11 квітня 1979

Вячеслав Чорновіл український журналіст, політзасланий

Міністрів внутрішніх справ Української РСР Головенкові І. Х.

Протест Протесту проти чергового брутального порушення законності, що його вчинили робітники міліції за настановами кагебістів, які від давня послідовно використовували Вас і Ваших підлеглих як фіговий листок для прикриття своїх ганебних дій.

Згідно з Указом Президії Верховної Ради СРСР з 19 вересня 1973 року й інструкції Аерофлоту і МВС, спеціальну контроль і перегляд речей авіапасажирів проводяться тільки з метою безпеки полетів — для виявлення зброї, вибухових або запальних матеріалів. На кожний інший обшук потрібно санкції прокурора.

13 травня 1979 року, мене затримала міліція на аеропорті Бориспіль при реєстрації квитка; з речами мене заповодили до кімнати міліції, де під приводом перегляду з метою забезпечення безпеки летів зроблено несанкціонований обшук і вилучено папери, які ніякого зв'язку з безпекою летів не мають. Незаконну операцію перепроводили два міліціонери (прізвище одного з них, згідно з актом Дудник П. Д.) і людина в цивільному — мабуть кагебіст, який заховався за міліціонерське посвідчення на ім'я Рибалка. Якраз йому услужливо надіслали мої папери для остаточної оцінки. У висліді забрали невинний зошит — реєстрація пошти, яка надходить до мене і яку висилаю (лістів, бандероль, посилок)...

...Інцидент на аеропорті, 13 травня 1979 року, ще один з доказів свавільних дій, докочаних кагебістами. Вашими слуханими руками, за час мого одногомісячного перебування на Україні, а іменню: 1. Вирвання мене 8 квітня 1979 року з літака Іркутськ-Київ на аеропорті Бориспіль, де мене чекали дружина і друзі; незаконне перевезення під охороною на автостанцію з метою не дозволити перейти через Київ, що було передбачене в документах;

2. Заборона передбаченого в постанові про відпустку до Львова — до родини і на лікування;

3. Справжнє полювання на гостей, що прийжджали до мене в село Ольхівці Звенигородського району Черкаської області — затримування, допити, обшук, включно з особистими, на основі безглузких „підозрін“ в причастності крадіжки в магазинах сусідніх сіл;

4. Влаштований 12 травня — в день мого виїзду зі Звенигородки — безглузлого за змістом і способом переведення цілоденного допиту — з метою перешкодити виїхати і затримати на кілька годин у Києві;

5. Незаконне забороняння мене з рейсового автобусу, яким ввечері 12 травня 1979 року я, згідно з маршрутом, їхав до Києва. Перевезення мене міліцією машинною до міліції, перетримання мене там до пізньої ночі і відправлення міліційською машинною прямо на аеропорт Бориспіль до літака;

6. Описаний вгорі інцидент на аеропорті — незаконне вилучення „вибухо-небезпечного“ зошиту.

Чи не забагато всього цього для одної короткотривалої відпустки, громадяне міністра?

Вимагаю негайного повернення сконфіскованого зошиту і, щонайменше, писемного вибачення за цей та інші вичислені тут інциденти.

18 травня 1979 678253, Якутія Ленінський р-н п. Чаппада

Вячеслав Чорновіл український журналіст, політзасланий

Примітка: У поворотній дорозі з села Ольхівці, де відвідали В. Чорновола (він не мав права виїжджати) кияни Павло Стокельний, Микола Горбаль і Ярій Бадзьо з дружиною — їх усіх затримала міліція (кожного окремо, бо всі вони їхали окремо, в різний час). Кожному окремо було скажано, що він звинувачується (або існує підозріння) в „крадіжці“, „грабунку“ магазину... перевірили документи кожного. Москвича Леоніда Васильєва, який повертався від Чорновола, міліція затримала і тримала 6 годин; його теж „підозрівали“ в крадіжці-грабунку; піддали особистому обшуку... М. Ланду затримали 11-12 квітня; двічі робили особистий обшук (звинувачення у крадіжці документів).

У Звенигородці (райцентр) з В. Чорноволем „готорили“ кагебісти. До Львова, де живе його дружина і син, його не пустили. Кагебісти сказали йому: „Пустити вас до Львова — то ви за два тижні журнал видрукуєте“...

Заїхати до Києва Чорноволі перешкодили. В Києві багато друзів. 10 травня до Києва приїхав на відпустку зі заслання друг Чорновола Іван Світличний (Обидва були арештовані в січні 1972 року; покарання відбули в різних таборах). Під сучасну пору Іван Світличний перебуває на заслання в Горішньому Алтаї, Чорновіл — в Якутії...

Юні бандуристи Школи Українознавства у Детройті

Юні бандуристи Школи Українознавства, класа гри на бандурі, Детройт, Міч. Сидять (зліва): М. Ростенко, Н. Іванюк, Л. Зайчик, К. Турак, М. Сердюк — керівник-учитель, С. Максимович, Х. Максимович, Л. Іванюк, А. Гайдукевич. Стоять (зліва): Н. Блюй, П. Гришко, Х. Лям, М. Легкий, І. Журківський, маестро — Петро Гончаренко, Н. Монастирська, Н. Легка, Д. Феденко, Ю. Гайдукевич, С. Легка.

Майже у цей самий час, коли розгорнулася широка акція будови Українського Культурного Центру у Воррені, Мічиген, зрослася думка зорганізувати класу гри на бандурі з учнів суботньої Школи Українознавства. Ініціатором цієї думки був д-р Роман Блюй. Було трохи і труднощів, не тільки бо було треба підняти талановитого інструктора — Михайла Сердюка та професійного завідувачого — славного бандуриста Петра Гончаренка, але ще й потрібно було переконувати батьків, щоб записували своїх дітей на науку гри на бандурі. І все ж усе переборено, група не тільки створилася, але виступила на святі Державності і Собор-

ности України з гарною програмою, а потім виступала на інших імпрезах.

І тут, як батько одного з цих юних бандуристів дозволює поставити питання: Чи можливо, щоб з таких гуртків виійшли майбутні Китаї, Божки, Гончаренки, Потапенки? Чи зуміємо з нашої молоді створити авангард у всіх ділянках нашого життя, щоб цей ідеал Незалежності України, можна б якнайкоріше осягнути? Коли поглянемо на наших юних бандуристів, а разом з ними Школи Українознавства, тоді можемо сказати, що наші така зроджується, що наше майбутнє прояснюється...

Б. Гай

Орден Хрестоносців відбудує 17-ту Велику Рад

Іст Четген, Нью Йорк (Р. Ю.). — Понад 50 старших пластунів і сеньорів, а пролі на 17-ту Велику Рад у пластового куреня „Ордену Хрестоносців“, яка відбулася в дніх від 18-19 вересня на пластовій оселі „Вовча Тропа“ в Іст Четтемі, Нью Йорк.

Пл. сен. Іван Гвозда був вибраний „Великим Майстром“ (курніним) Ордену, який складається з 5-го куреня старших пластунів і 20-го куреня пластунів сеньорів.

Відкриття Ради відбулося в суботу рано. Уступачий „Великий Майстер“, пл. сен. Володимир Рак, провадив Хрестоносців у молитві, цілування посвяченого курніного меча і відспіванню „Гімну Хрестоносців“. Опісля відбулися наради й дискусії. Обрано президію в складі: пл. сен. Іван Гвозда — президент, пл. сен. Володимир Процик і ст. пл. Олекса Лабунька — заступники президента, і пл. сен. Петро Наконечний і ст. пл. Михайло Турчин — секретарі.

Пл. сен. Володимир Рак позитивував про пророблену працю за минулі два роки: члени „ОХ“ (с понад 30 сеньорів і 70 старших пластунів в Ордені) були дуже активні у пластовій виховній праці. Велика кількість членів з активними пластовими виховниками молоді по станицях, члени „ОХ“ були командантами та булавниками на юнацьких та юнацьких таборах, були в провах та інструкторами на вишколах для юнацьких і юнацьких виховників, були інструкторами на „Лісовій Школі“, з членами Крайової Пластової Старшини, тощо.

Рівнож цього року „Орден Хрестоносців“ зорганізував та успішно перевів Окружне Свято Юрія спільно з курнем „Чортополотами“. Свято Юрія відбулося в дніх 26-27 травня 1979 р. і в ньому взяло участь коло 400 юнаків і юначок східного побережжя ЗСА.

Хрестоносці також саме тепер помагають у переведенні табору „Єдність — 79“, в якому беруть участь жавти з інших народів.

Абсолюторію уділено одчолосно. У дальшій дискусії обговорено план праці за наступні два роки, та прийнято „Кодекс“ для Ордену. Старші пластуни на своїх окремих нарадах прийняли багатьох нових кандидатів та підвищили 14 членів на повний ступінь „Личаря“.

Увечері обрано склади нових провах. Окрім пл. сен. Івана Гвозди, координуючи працю Ордену в шістьку будуть: пл. сен. Олекса Лабунька — суддя, пл. сен. Володимир Сліж — скарбник і ст. пл. Роман Юзенів — писар.

Помогіть за наших друзів.

ЗАУПОКІЙНА СВЯТА ЛІТУРГІЯ

за спойй і вічну радість душ померлих Членів Фонду Катедр Українознавства.

Високопреподобний о. декан Петро Огірко, духовний опікун ФКУ, відслужить тридцять першу Заупокійну Святі Літургію, в п'ятницю 7-го вересня 1979 року, о год. 8-й ранку, в УКЦеркві Царя Христа, Бостон, Масс., за Блаженної Пам'яті:

ГАЛИНУ ТЕМЧЕНКО
Д-ра ОСИПА КОРОПЕЯ
ЮРІЯ КОРОЛЯ
ПЕТРА ДАНИЛИШІНА
ГРИГОРІЯ ВОВКА
Д-ра РОМАНА
ФІЛЬВАРКОВА

АНДРІЯ МОЛИНА
ІВАНА КОРИТКА
МИХАЙЛА ЯВЛІНЧУКА
ВОЛОДИМИРА МАРТЮКА
АНАСТАЗІЮ ДУЖУ
ОМЕЛІЯ МАКОГОНА
Д-ра ГРИГОРІЯ ДМИТРОВА

Всіх ВП. Членів ФКУ просимо про молитви за померлих наших друзів. Де б Ви не були, допоможіть в часі відправин Заупокійної Богослужби, щоб поєднатися з нами в покладі молитов до Всевисшнього за тих, що творили добро.

Вічна пам'ять померлим Членам ФКУ!

ГОЛОВНА ЕКЗЕКУТИВА
ФОНДУ КАТЕДР УКРАЇНОЗНАВСТВА (ФКУ)

ДИРЕКЦІЯ ШКОЛИ УКРАЇНОЗНАВСТВА ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНЦІВ в АМЕРИЦІ „САМОПОМІЧ“

ПОВІДОМЛЯЄ, ЩО ШКІЛЬНИЙ РІК 1979-80

розпочнеться Св. Літургією в українській католицькій церкві св. Юра

в суботу, 8 вересня 1979 р., о год. 9-й рано.

Навчання розпочнеться після Літургії в приміщеннях Української Школи й Академії св. Юра при Площі Шевченка і 6-й вулиці Схід в Нью Йорку. Почавши від дня 15-го вересня, навчання відбуватиметься кожної суботи від год. 9-ої рано до 12:35 після обіду.

В справі влісї, просимо звертатися до Дирекції Школи, Atanas Kobryn, 48 Brand Avenue, Staten Island, N.Y. 10312 або до Управи ОУА „Самопоміч“, 98 Second Avenue, New York, N.Y. 10003.

Увага! Клівеленд і околиця! Увага!

ЧЕТВЕРТА УКРАЇНСЬКА ЗУСТРІЧ

в неділю, 9-го вересня 1979 року на пікніковій площі парафії св. Андрея 7700 Герц Рд., ПАРМА, Огайо

МОТТО ЗУСТРІЧІ:
50-ЛІТТЯ ОУН

3-тя год. — СОБОРНА ПАНАХИДА за полеглих борців УВО і ОУН.

5-та год. — ПОКАЗ НАРОДНИХ ТАНЦІВ.

Усіх Українців і Приятелів до численної участі запрошує —

КОМІТЕТ

Labor Day

To Work
To Save
To Prosper

Подарунок українців для Америки

The Republican Party

Ділимося сумною вісткою з Рідними і Знайомими, що в четвер ввечір, 30 серпня 1979 р., прийнявши Найсвятіші Тайни, упокоїлась в Бозі, наша Найдорожча МАМА, БАБЦЯ І ПРАБАБЦЯ

бл. п.

ОЛЬГА КЛИМКО з дому БАРАНОВСЬКА

вдова по бл. п. Василеві Климкові, судді в Підгайцях та адвокатів в Глинянах.

ПАНАХИДА в понеділок, 2-го вересня 1979 р., о год. 8-й веч. в похоронному заведенні Литвин і Литвинів в Іранттоні, Н. Дж.

ПОХОРОН у вісторок, 4-го вересня 1979 р., о год. 8:30 рано, з того ж похоронного заведення до церкви св. І. Хрестителя в Ньюарку, Н. Дж., а відтак на цвинтар Кальварія в Лонг Айленд, Н. Я.

Горем прибиті:

донька — ІРЕНА ШПИРКА з мужем ПЕТРОМ
син — ЛЮБОМИР КЛИМКО з дружиною АННОЮ
внуки:
ЛЕСЯ з мужем РОБЕРТОМ
РОМАН, ГАЛІА І ОЛЕСЬ
правнучка — КЕРЕН
Ближча і дальша Родина

У глибокому горю ділимося болочою вісткою з Рідними, Приятелями та Знайомими, що з Волі Всевисшнього, відійшла від нас у Вічність, у вісторок, 28-го серпня 1979 року, на 95-му році життя, наша Найдорожча і Незабутня МАМА, БАБУНІА І ТЕТА

бл. п.

ОЛЕНА з ЛУЦЕВИХ КОТОВИЧ

вдова по професорові середніх шкіл в Стрию, отаманові УГА, голові і основникові Українського Музичного Інституту ім. Лисенка — Філія у Стрию, голові і членові різних громадських українських установ, бл. п. Володимирів Котовичів у Стрию.

ПАНАХИДА в п'ятницю, 31-го серпня 1979 р. в похоронному заведенні Бреннена при 858 П. 22 вул., Філадельфія, Па., о год. 8-й веч.

ПОХОРОН в суботу, 1-го вересня 1979 р. з похоронного заведення, о год. 9:30 ранку до Митрополичого Собору Непорочного Зачаття Преч. Діви Марії при 816 П. Френклін вул. у Філадельфія, Па., на українській католицькій цвинтар св. Марії у Факс Чейсі.

Словені безмежним смутком:

ДОНЬКИ:

НАТАЛІЯ КОТОВИЧ
ІРЕНА СТАРОСОЛЬСЬКА
внук — ВОЛОДИМИР СТАРОСОЛЬСЬКИЙ
швагер — РОМАН ЛЕСИК
сестрини — ІГОР І ЛЕВ ЛЕСИК з дружинами і дітьми
братанки — МИРОСЛАВ, БОГДАН І СЕВЕРИН ЛУЦЕВИ
з дружинами і дітьми
Ближча і дальша Родина в Америці й Україні

ГОВОРІТЬ ЮРІЙ БАДЗЬО: „ПРАВО ЖИТИ“

(Продовження з попереднього числа)

III. Минуле проти сучасного, або миф про український буржуазний націоналізм як маскування халат російського шовінізму

(У цьому розділі) я розглядаю теоретичні проблеми націоналізму і на основі аналізу творчої спадщини Т. Шевченка, І. Франка, П. Грабовського і Л. Українки, а також інших документів, доказую, що сучасні „інтернаціоналістичні“ борці з „українським буржуазним націоналізмом“, перебуваючи в одному таборі з дореволюційними російськими чорносотенцями, а Т. Шевченка, І. Франка, П. Грабовського, Л. Українку за критеріями сучасної партійної пропаганди постають справжніми „українськими буржуазними націоналістами“. Вони, зокрема, аж ніяк не воювали проти ідеї самостійності України. Навпаки, І. Франко виразно проголосив її як програму українського, національно-визвольного руху. До речі, ідея та моральна дискредитація ідеї самостійності Української Держави партійною пропагандою та історіографією має антиконституційний характер, адже право України на утворення окремої незалежної держави записане в Конституції СРСР.

Безперервна, офіційна пропаганда проти т.зв. українського буржуазного націоналізму давно вже перетворилася на справжню психологічну війну проти національної свідомості українства, проти всього українського народу. Вона є могутнім ідеологічним засобом русифікації українців.

IV. Сучасне, або право на зближення зі смертю

Сторонній людині, мабуть, важко уявити собі справжнє становище сучасної України, 50 мільйонного українського народу, що живе в центрі Європи. Пропаганда скаже, що українці мають свою державність, є українські школи, газети, радіо й телерадіо, мільйонними тиражами видаються українські книжки. По-перше, дещо є, але це не заслуга російських інтернаціоналістів, а здобутки української боротьби за свою національну свободу. По-друге, не відразу все можна „зблизити“ й „інтернаціоналізувати“. По-третє, наші наявні умови дуже далекі від елементарної задоволеності. Насамперед між офіційним „минулим“ і „майбутнім“, що їх шовіністичною волею КПРС перетворено в українській дійсності на мертві зони, повністю історичне життя народу неможливе.

У нас по суті (так склалася наша історія) ще не закінчився процес етнічної консолідації народу. Протистояння Західної і Східної України ще відчутне, а партійна ідеологія та пропаганда за консервують таке становище. Успадщину від російської імперії ми отримали розкританий національний організм. Наше національне відродження не встигло закритися. Нинішнє культурне становище України настільки важке, що вироблений нашою невідомою історією в українській комплекс неповнозначності є серйозним антиукраїнським історичним чинником. Престиж української культури дуже низький. І не випадково, бо вона розвивається односторонньо й неповноцінно. Наукова література виходить переважно російською мовою. Українських шкіл у східно-українських містах дуже мало. За змістом вони насправді антиукраїнські, бо виховують українців в душі

У ФІЛЯДЕЛЬФІ...

(Закінчення зі стор. 1)

театрів режисер Володимир Шашаровський.

Святочне слово виголосив учасник походу на Київ підпоручник Армії УГА й УНР, відомий історик української визвольної боротьби, проф. Лев Шанковський, який накреслює похід на Київ у серпні 1919 року, цієї великої й переможної військової операції Об'єднаних Армії УНР й УГА проти московсько-більшовицької Червоної армії.

З черги наступила кульмінаційна й зворушлива точка програми. Голова Ділового Міжкомбатеанського Комітету цього свята поручник УГА інс. Микола Алексевич представив виступу церемонії присутніх 15-ох учасників походу на Київ. Дружина покійного полковника Гата Стефанова п-ї Наталія Стефанівна з молодого студенткою Наталкою Ковалишин від імені філадельфійської громади голова місцевого Відділу УКА проф. д-р Петро Стерчо. Від інших братських комбатанських організацій короткі привітання передали Микола Яшук від СВУР та м-р Олександр Луцький від Братства кол. воєнів 1-ої Української Дивізії УНА, який теж висловився про похід на Київ як солідаризм Ювілею — учасникам походу на Київ побратимський воєвільний охлок „На Многю Літа!“, що за промовою співацьки Юлії Шашаровської при мікрофоні підхопили й широко відповіли усі присутні.

На закінчення програми голова Ділового Міжкомбатеанського комітету проф. Микола Алексевич, який у підготовчій праці Комітету чи не найбільше сам докладав зусиль, склавши воєвільну подяку за вшанування цього Ювілею усім священикам, Парафіяльній Раді й Сестричтву св. Анни при парафії св. Михайла, ветеранським та громадським організаціям, виконавцям мистецької програми, а зокрема п-ї Юлії й Володимирові Шашаровським, які чи не найбільше зусиль і праці вклали у мистецьку частину свята, а також й подякував голові Ділового Комітету всім громадянам Філадельфії й околиці, що так численно прибули, щоб вшанувати Ювілей 60-их роковин „Свята Української Зброї“.

Після закінчення офіційної частини свята присутні ще до пізнього вечора перебували на дозвіллі на своєму повітряні на розмовах із українськими ветеранами.

До 7 год. ранку лишалося 40 хв. Мушу закінчувати. Почуваюся трагічно від того, що не дано мені можливості переконливіше розповісти людям про катастрофічне становище моєї Батьківщини-України. Людей доброї волі прошу повернути на слово: українці в СРСР живуть в умовах тотального, національного гноблення, зазнають постійного переслідування й репресій з боку російських, великодержавних шовіністичних сил. Закликаю світову демократичну громадськість звернути увагу на сьогоднішнє національно-політичне й культурне становище українського народу. А Президію ВР СРСР прошу зробити відповідні висновки про суспільно-політичну й національну ситуацію в Рад. Союзі.

Принципово важливим вважаю теоретичний аналіз соціального характеру радянського суспільства й Марксової теорії капіталізму. Антагоністичний харак-

Наталка Ковалишин (вірш) Микхас Кострицький (вірш), сестри Михайлюків — Оля, Маріяна й Марта (спільна рецитация), дивізійник Богдан Стефанівський (вірш власного авторства „Київ-наш“) та співак-баритон Василь Найдан (пісні до акомпаньменту гітари). Закінчено офіційну святочну частину свята загальним співом українського національного гімну „Ще не вмерла“.

З черги Сестричтву св. Анни при парафії св. Аннистратія Михайла під промовою п-ї Олександри Чубатої, як голови, дуже широко гостило обідом учасників походу на Київ та всіх присутніх на святі українських ветеранів, а розвагову програму під час обіду вела акторка українських театрів співачка Юлія Шашаровська. Виступили молоді бандуристи Теодорі Христові й Болдари, баритон — Василь Найдан (тепер із веселими піснями) та знаменита гумористка Іванна Климовська „Язичниця“, яка своїм природним ярким гумором, цим разом на тему нашого воєвільства, здобула гарячі оплески подяки за її широкосердечні слова гумору й розради нашої „старої й нової війни“.

Усні привітання учасників походу на Київ виголосив від імені філадельфійської громади голова місцевого Відділу УКА проф. д-р Петро Стерчо. Від інших братських комбатанських організацій короткі привітання передали Микола Яшук від СВУР та м-р Олександр Луцький від Братства кол. воєнів 1-ої Української Дивізії УНА, який теж висловився про похід на Київ як солідаризм Ювілею — учасникам походу на Київ побратимський воєвільний охлок „На Многю Літа!“, що за промовою співацьки Юлії Шашаровської при мікрофоні підхопили й широко відповіли усі присутні.

На закінчення програми голова Ділового Міжкомбатеанського комітету проф. Микола Алексевич, який у підготовчій праці Комітету чи не найбільше сам докладав зусиль, склавши воєвільну подяку за вшанування цього Ювілею усім священикам, Парафіяльній Раді й Сестричтву св. Анни при парафії св. Михайла, ветеранським та громадським організаціям, виконавцям мистецької програми, а зокрема п-ї Юлії й Володимирові Шашаровським, які чи не найбільше зусиль і праці вклали у мистецьку частину свята, а також й подякував голові Ділового Комітету всім громадянам Філадельфії й околиці, що так численно прибули, щоб вшанувати Ювілей 60-их роковин „Свята Української Зброї“.

Після закінчення офіційної частини свята присутні ще до пізнього вечора перебували на дозвіллі на своєму повітряні на розмовах із українськими ветеранами.

До 7 год. ранку лишалося 40 хв. Мушу закінчувати. Почуваюся трагічно від того, що не дано мені можливості переконливіше розповісти людям про катастрофічне становище моєї Батьківщини-України. Людей доброї волі прошу повернути на слово: українці в СРСР живуть в умовах тотального, національного гноблення, зазнають постійного переслідування й репресій з боку російських, великодержавних шовіністичних сил. Закликаю світову демократичну громадськість звернути увагу на сьогоднішнє національно-політичне й культурне становище українського народу. А Президію ВР СРСР прошу зробити відповідні висновки про суспільно-політичну й національну ситуацію в Рад. Союзі.

Принципово важливим вважаю теоретичний аналіз соціального характеру радянського суспільства й Марксової теорії капіталізму. Антагоністичний харак-

Наталка Ковалишин (вірш) Микхас Кострицький (вірш), сестри Михайлюків — Оля, Маріяна й Марта (спільна рецитация), дивізійник Богдан Стефанівський (вірш власного авторства „Київ-наш“) та співак-баритон Василь Найдан (пісні до акомпаньменту гітари). Закінчено офіційну святочну частину свята загальним співом українського національного гімну „Ще не вмерла“.

З черги Сестричтву св. Анни при парафії св. Аннистратія Михайла під промовою п-ї Олександри Чубатої, як голови, дуже широко гостило обідом учасників походу на Київ та всіх присутніх на святі українських ветеранів, а розвагову програму під час обіду вела акторка українських театрів співачка Юлія Шашаровська. Виступили молоді бандуристи Теодорі Христові й Болдари, баритон — Василь Найдан (тепер із веселими піснями) та знаменита гумористка Іванна Климовська „Язичниця“, яка своїм природним ярким гумором, цим разом на тему нашого воєвільства, здобула гарячі оплески подяки за її широкосердечні слова гумору й розради нашої „старої й нової війни“.

Усні привітання учасників походу на Київ виголосив від імені філадельфійської громади голова місцевого Відділу УКА проф. д-р Петро Стерчо. Від інших братських комбатанських організацій короткі привітання передали Микола Яшук від СВУР та м-р Олександр Луцький від Братства кол. воєнів 1-ої Української Дивізії УНА, який теж висловився про похід на Київ як солідаризм Ювілею — учасникам походу на Київ побратимський воєвільний охлок „На Многю Літа!“, що за промовою співацьки Юлії Шашаровської при мікрофоні підхопили й широко відповіли усі присутні.

На закінчення програми голова Ділового Міжкомбатеанського комітету проф. Микола Алексевич, який у підготовчій праці Комітету чи не найбільше сам докладав зусиль, склавши воєвільну подяку за вшанування цього Ювілею усім священикам, Парафіяльній Раді й Сестричтву св. Анни при парафії св. Михайла, ветеранським та громадським організаціям, виконавцям мистецької програми, а зокрема п-ї Юлії й Володимирові Шашаровським, які чи не найбільше зусиль і праці вклали у мистецьку частину свята, а також й подякував голові Ділового Комітету всім громадянам Філадельфії й околиці, що так численно прибули, щоб вшанувати Ювілей 60-их роковин „Свята Української Зброї“.

Після закінчення офіційної частини свята присутні ще до пізнього вечора перебували на дозвіллі на своєму повітряні на розмовах із українськими ветеранами.

До 7 год. ранку лишалося 40 хв. Мушу закінчувати. Почуваюся трагічно від того, що не дано мені можливості переконливіше розповісти людям про катастрофічне становище моєї Батьківщини-України. Людей доброї волі прошу повернути на слово: українці в СРСР живуть в умовах тотального, національного гноблення, зазнають постійного переслідування й репресій з боку російських, великодержавних шовіністичних сил. Закликаю світову демократичну громадськість звернути увагу на сьогоднішнє національно-політичне й культурне становище українського народу. А Президію ВР СРСР прошу зробити відповідні висновки про суспільно-політичну й національну ситуацію в Рад. Союзі.

Союзіві весілля, ювілеї і похорони в Чикаго

Борис Берсжан, студент другого року медицини, син довголітнього секретаря 114-го Відділу УНСоюзу і пані Ольги, теперішньої секретарки цього ж Відділу, одружилися з панною Троян у неділю, 5-го серпня. Батько Володимир, на жаль, не дочекався весілля, помер як уже всі приготування до весілля були зроблені. Борис є стипендіантом УНСоюзу. Він вступив до летунства, де платять досі його видатки, отримані зі студії, а тепер покликання його на переселення, а як Борис скінчить медицину мусить відслужити три роки при війську. Весілля відбулося у німецькому клубі на Савт — Порт вулиці, а церемонія шлюбів в православній катедрі св. Володимира, що її довершив о. декан Білєцький. Гучне весілля з 5-парамі друзів і старостою, вуйком молодого Карпінцем з Віндзору, Канада. Кілька пар будувалися з Віндзору на чолі з бабцею і дідом Карпінцем, кумою Тетяною Мойсюк з чоловіком Мирославом, колишнім організатором УНСоюзу з Детройту. Сестри молодого — Христія Козій і Маріяка зі Сейнт Луїсу з чоловіком і двома дрібними дітьми, які були „Флавер гірл“. Оркестра — крашай не має! Промовляли вуйко і дідо молодого, як теж кум Степан Куропас, який зазначив, що Борис є його 46-им похресником і мабуть останнім, бо старших людей вже ніхто за кумів не просить.

Філіп Васильовський, колишній довголітній президент найбільшого, 221-го Відділу УНСоюзу Братства св. Стефана, кількакратний делегат на конвенції й його дружина Анна, колишні активні в УЗХресті й Союзі Українок, дочекалися Золотого ювілею подружжя. Із цього приводу їхні діти — Слава й Володимир влаштували імпрезу в домі Володимира та Лейли надозером у місті Берлінгтоні. У прекрасних приміщеннях так названих як і внутрішнього, так і зовнішнього локсусового забудовування Володимир зібрав біля 50 гостей на „коктейль“ зовні і обід внутрі. Надворі внуки ювілярів обслуговували гостей, а вчередині вдома була обслуга. Відділ 221-ий, що нараховував колись 2,200 членів, сьогодні зійшов до 100. Стара еміграція вимерла, осталися лише нова і кілька дітей старих емігрантів, що теж вже старіються. Син ювілярів Володимир, працює в „Інтернешнел Гар-

вестер Ко“, фірмі що продає різні машини. Кілька літ з дружиною і дітьми перебував він у Бельгії й Німеччині як екзекутивний директор цієї фірми в зв'язку з продажем продуктів того підприємства, а два роки тому вернувся і працює в Централі фірми на Мічиген вулиці в Чикаго. Ювіляти з приводу ювілею одержали багато дарунків, а Ювіляр довшою промовою подякував гостям, що вшанували його з дружиною, та подав деякі поради молодим як жити в згоді і прожити 50 літ у подружжі. В імені тих, що вже відійшли і тих що ще живуть, Степан Куропас привітав Ювілярів як разкових громадян і союзівців. Розалія Гуміняк теж бл. п. Петра Пущило головного касира УНСоюзу померла 11-го серпня, залишивши дочку Стефанію дружинку Петра, сина Іосифа, багато внуків і правнуків. Прожила 92 роки, спокійно без гомону. Її знімки не було на сторінках газет, про неї ніхто досі не написав. Її чоловік прожив 97 літ, помер 1973 року. Микола Гуміняк, як писала „Свобода“ з 30-го травня 1973 р. був останнім, з „Гайдамаків“, запомогою організації що проіснувала від 1907-1918 року, а відтак злилася з Українським Робітничим, тепер (братським) Союзом. Організація видавала газету „Гайдамаки“ яку редагував М. Хандога, що відтак був редактором „Народного Слова“ в Пітсбурзі. Гуміняк, знімка якого була у „Свободі“ з 30-го травня 1973 року, жив якийсь час Аюва, вирощував бараболо та займався господарством, коли став організатором „Гайдамаків“ переїхав до Чикаго, де його всі знали. Його дружина належала до т.зв. мовчанської більшості, працювала, дбала за дітей, журилася внуками, точно ходила до церкви. Під час приходу нової еміграції допомагала зокрема тим землякам з Гусаків (Мостиський повіт) звідки походив її чоловік. Погребове заведення союзівця Роздільського і 32 авт похоронили Розалію на цвинтарі Евергрін біля її мужа. А потім, під час трини, що скромною жінку, яка без розголосу працювала для своєї громади, попорщали почесні члени Головного Уряду УНСоюзу — Іван Іванчук і Степан Куропас.

С. Куропас.

М'ЯСО І КОВБАСИ ВИРОБИ
за німецьким виробом для смаку.
Вироби у власній фабриці ковбас.
ТІЛЬКИ ОДНА ЯКІСТЬ — НАЙЛІПША.
яку найбільше люблять господині і цілі родини.
Зайдіть до найближчої крамниці KARL ENMER.
KARL ENMER PORK STORE
Головна крамниця: Ridgewood-Brooklyn, N.Y.
63-35 Fresh Pond Road
Філії в Нью-Йорку і поза містом.

ВИКОРИСТАЙТЕ НАГОДУ; РІДКІСНІ ВИДАННЯ!
Андрій Яковлів: „ДОГОВІР ВОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО З МОСКОВОЮ 1864 р.“ \$2.00
Микола Ковалевський: „ПРИ ДЖЕРЕЛАХ ВОРОТІВ“ — мемуари 3.50
Авраам Шифрін: „У СОВЕТСЬКИХ КАТВИН“ Із свідчень політ'язів 1.50
Замовляти можна в книгарському відділі при „Свободі“, переказуючи чек або поштовою переказ:
„СВОБОДА“ BOOKSTORE
30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07303

Скористайтеся з виїмково доброї нагоди

ОГОЛОШЕННЯ в Календарі — УНСоюзу на 1980-ий рік

який появиться в повному 20-тисячному тиражі „Свободи“.

Одна сторінка	\$90.00
Пів сторінки	50.00
Чверть сторінки	33.00
Одна восьма сторінки	20.00

Замовлення і належність проситься надіслати найдалше до 15-го вересня 1979 р.

СВОБОДА

30 Montgomery St. • Jersey City, N.J. 07302

ЗАКЛИК

Цього року мінає 40 років від дня, коли Патріярх Іосиф одержав єпископське свячення з рук Слуги Божого Митрополита Андрія. Це 40 років праці для Української Церкви й Народу та терпіння за них і за єдність з Петровим Престолом.

Український католицький Єпископат рішив відзначити цей незвичайний ювілей відповідними торжествами в Римі в дні від 20-го до 23-го вересня ц. р. та допущити до нього ще й 50-річчя Синоду українських католицьких єпископів під промовою Митрополита Андрія (1929) та 10-ліття ІУ Архiepіскопського Синоду Помісної Української Католицької Церкви й посвячення собору св. Софії в Римі (1969).

Ми звертаємося із сердечним закликом до всіх членів Помісної Української Католицької Церкви та до всіх віруючих українських християн відзначити торжественно цей ювілейний 1979 рік своєю численною участю в римських торжествах, молитовним з'єднанням з Патріярхом і молитвою за нього та за нашу Церкву й Народ, урочистим вшануванням цих подій на місцях в часі поміж вереснем 1979 року і лютом 1980 року.

Просім постійно Христа

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНІВ УНСОЮЗУ!

REAL ESTATE

For sale in Kerhonkson, N.Y., nr. Soyuizivka, modern 12 UNIT MOTEL and 8 ROOM RESIDENCE. Steel sw. pool, 2 ponds, stream, view, 17 acres. Busy highway 44-55. Good income. Call owner — (914) 626-3551

Yonkers & Vicinity КОРИСТУЙТЕСЯ ПОСЛУГАМИ УКРАЇНСЬКОЇ АГЕНЦІЇ PRESKO REAL ESTATE 189 Roberts Avenue Yonkers, N.Y. 10708 (914) 968-7610 COMPLETE REAL ESTATE SERVICE Sales, renting, managing, appraisal, Income Tax, and notary public.

KERHONKSON — 2 Family house, excellent condition — \$32,000.00 25 acres long frontage. — Reduced \$31,000.00. **N. SURAWY — BROKER (914) 626-3551**

XATA (като Союзівки, 1% акра землі, 2 спальні, гараж, пивниця. Приступна ціна. 1 будинок копо Союзівки. \$13,500. 2% акра землі, копо Ulster Heights. Тел.: (914) 626-0187 (суботні неділі) або після 6-ої вечора — (212) 639-5589

НА ПРОДАЖ 7-КІМНАТНИЙ ДІМ в Глен Спей, Н. Я. 5 хвилин ходу до Братського Союзу і української церкви. (212) 639-7276

MAKAR'S JEWELRY STORE & SHOP 823 Sanford Avenue Newark, N.J. 07106 (201) 374-7787

— 2 бл. від укр. церкви —
• Пригадуємо, що наша фірма виготовляла за замовленням всі вироби з біжутерії з 14 і 18 кт. золота, срібла та емалі.
• Замовлення приймемо від укр. крамниць, як також індивідуальні, включаючи ваші власні моделі.
• Масто великий вибір укр. іскрих тризубів, різні величини та різні моделі.
• Ціни дуже помірковані, то му, що самі все виробляємо.

HELP WANTED

SALES STRAWBERRY Full time & part time. Sales & stock positions available immediately. Openings in Sportswear & Shoes. Apply in person. 110 5th Avenue, New York City 2nd Floor 10 a.m. — 3 p.m.

ПОТРІБНО СЕКРЕТАРКА уряднички до адвокатської канцелярії, знання машинописання, стенографії, українська мова. Платня за домовленням. Тел.: (212) 254-2280

Спасителя про Його благословення для нашого Патріярха, Владик, Духовних і Мирян.

Слава Ісусу Христу!

Детройт, 15 серпня 1979. Крайова Управа Українського Патріярхального Товариства в ЗСА

ЗАКА Company BRADLEY STONE 48 East 7th St. Tel. GR 2-3880, New York, 10003

В АРЦІ: великий вибір книг, для читання та для шкільної молоді.

Найкраще місце на прийняття, бенкетів, ім'янина, крестини, то-вариські зустрічі, поминки і на всі нагоди —

HOLIDAY INN of Somerville US Route 22 (E. Bound) BRIDGEWATER, N.J. 08807

• Тел. (201) 526-9500, а українським мовою (201) 526-1080.

• Власник українське та під українським зарплатою.

ПАМ'ЯТНИКИ з різних гранітів, ставимо на цвинтарях св. Андрія в Бронкху Брукс і са. Душа — відома компанія фірма

K. M. KARDOVICH CONSTANTINE M. KARDOVICH CYPRESS HILLS MONUMENTS 800 Jamaica Avenue Brooklyn, N.Y. 11208 Tel.: (212) AP 7-2332

Відкрито в кожний день, а суботу, включно, від 9-5 по полудні, в неділю 10-4 по пол.

На багання і для вигоди клієнтів, радо заїдемо до Вашого дому з проєктами і порадами.

FUNERAL DIRECTORS ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ? Наша родина є власниками похоронних закладів і обслуговує українську громаду вже понад 50 років. ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ? Ми поважаємо похоронні звичаї української традиції в кожній місцевості. Масто можливість уживати похоронні дома у всіх місцевостях, без жадної доплати для родини. Обслуга 24 години. За особистими порадами прошу телефонувати:

JOHN J. SENKO (212) 388-4416 or (516) 481-7460 **SENKO FUNERAL HOME** 213 Bedford Ave., Brooklyn, N.Y. **HEMPSTEAD FUNERAL HOME** 89 Peninsula Blvd. Hempstead, L.I., N.Y.

SINKOWSKY FUNERAL SERVICE 3535 East Tremont Avenue BRONX, N.Y. 10465 Tel.: 683-9475

191 Avenue "A" NEW YORK, N.Y. 10009 Tel.: 674-3630

Директор **ІОСИФ СЕНКОВСЬКИЙ** Займаєся влаштуванням похоронів в килинцях, похованнях в кожній районі міста. Похорони по міській ціні.

LYTWYN & LYTWYN UKRAINIAN FUNERAL DIRECTORS AIR CONDITIONED Обслуга ЦИПРА і ЧЕСКА. Our Services Are Available Anywhere In New Jersey. Також займаємося похоронами на цвинтарі в Ванді Брукс і перенесенням тіл-них Остапків з різних країн світу. 801 Springfield Avenue IRVINGTON, N.J. NEWARK, N.J. ESsex 5-5555

ПЕТРО ЯРЕМА УКР. ПОГРЕБНИК Займається Похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і ОКОЛИЦЯХ КОНТРОЛЬОВАНА ТЕМПЕРАТУРА

Peter Jarema 129 EAST 7th STREET NEW YORK, N.Y. ORegon 4-2568

ТРИЗУБИ

Носить гордо українську національну емблему виконану з 14 і 18 каратового золота; в гарному стилі, для чоловіків і жінок, від 16.00 доларів.

Пишіть по дарову брошуру до:

EMBLEMS OF THE WORLD

P.O. Box 1014 • Philadelphia, Pa. 19105

Юрій В. Бадзьо